

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.4.1.2024.RP

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika z 12 stycznia 2024 r.¹, w oparciu o stanowisko Komendy Głównej Policji, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

W kontekście zaprezentowanego stanowiska Pana Rzecznika, w pierwszej kolejności należy wskazać na art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*². Powyższy przepis prawa określa, kto może pełnić służbę w Policji i jakie warunki musi spełniać, aby móc zasilić szeregi ww. formacji. Służbę w Policji może pełnić obywatel polski o nieposzlakowanej opinii, który nie był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której jest gotów się podporządkować, a także dający rękojmię zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Taki stan rzeczy wynika z faktu, że Policja stanowi umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu, przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do podstawowych zadań Policji, w myśl art. 1 ust. 2 *ustawy*, należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, a ponadto wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Realizacja tych obowiązków z punktu widzenia interesów państwa i jego społeczeństwa wymaga, aby funkcjonariuszami Policji były osoby o odpowiednich kwalifikacjach i predyspozycjach oraz posiadające niezbędną zdolność fizyczną i psychiczną do służby. Zobowiązuje ona w szczególności do zdyscyplinowania i dyspozycyjności. Granice owej dyspozycyjności określa *ustawa* oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze³.

Konsekwencją przyjętych rozwiązań oraz nałożonych na funkcjonariuszy Policji zobowiązań jest także składana przez każdego policjanta rota ślubowania, o której mowa w art. 27 ust. 1 *ustawy*. Zgodnie z nią policjant świadomy

¹ Sygn. WZF.7043.206.2023.TO.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 145, dalej – *ustawa*.

³ Por. wyrok Sądu Najwyższego Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 1993 r., sygn. akt III AZP 38/92.

podejmowanych obowiązków, ślubuje służyć wiernie Narodowi, chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej porządek prawny, strzec bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia. Ponadto wykonując powierzone zadania ślubuje pilnie przestrzegać prawa, dochować wierności konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, przestrzegać dyscypliny służbowej oraz wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych. Ślubuje także strzec tajemnic związanych ze służbą, honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej. Zatem każdy, kto decyduje się na podjęcie służby w Policji, musi zdawać sobie z powyższego sprawę i być przygotowany na to, że służba w organizacji hierarchicznej ma na celu zapewnienie zdolności struktur organizacyjnych Policji do działań uporządkowanych i pełnej gotowości służenia społeczeństwu.

Wymaga podkreślenia również fakt, że dyspozycja art. 58 ust. 1 ustawy zobowiązuje policjanta do dochowania obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania. Jednocześnie na podstawie art. 132 ust. 3 ustawy, niedopełnienie obowiązków policjanta wynikających ze złożonego ślubowania, a także przepisów prawa; odmowa wykonania lub niewykonanie rozkazu lub polecenia, jak również niedopełnienie obowiązków służbowych albo przekroczenie uprawnień określonych w przepisach prawa jest deliktem dyscyplinarnym, za którego popełnienie funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie.

Jak zauważył Pan Rzecznik w swoim wystąpieniu, stosunek służbowy funkcjonariusza Policji charakteryzuje się pewnymi specyficznymi elementami, których brak w konstrukcjach cywilnoprawnych. Służba w Policji ma charakter stosunku administracyjnego, w którym to organ administracyjny (przełożony służbowy) jest uprawniony do jednostronnego i władczego kształtowania sytuacji prawnej funkcjonariusza. Podstawę mianowania jako źródła stosunku służbowego stanowi dobrowolność wstąpienia do służby. Jednak z chwilą przyjęcia do służby, powstały stosunek służbowy ma wyłącznie charakter administracyjnoprawny, wyrażający się powstaniem wzajemnych zależności i więzi wewnątrzsłużbowej, co z kolei wymaga przestrzegania zasad organizacji hierarchicznej i podporządkowania, zachowania wymaganej drogi służbowej, stosowania się do wydawanych przez przełożonego rozkazów i poleceń służbowych. Podstawowym założeniem jest bowiem zapewnienie jak najbardziej efektywnej realizacji ustawowych zadań formacji. Tym samym pozycja, jaką ustawodawca wyznaczył Policji w zakresie bezpieczeństwa publicznego i przestrzegania praworządności, wyklucza stosowanie wobec policjantów takich samych rozwiązań jak dla zwykłych stosunków pracy najemnej.

Dyspozycyjność, jako jeden z najistotniejszych elementów stosunku służbowego, znajduje odzwierciedlenie w konstrukcji czasu służby, określonego w art. 33 ust. 1 ustawy. Czas służby policjanta jest określony wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku. Przy czym ustawowy charakter zadań nałożonych na Policję powoduje, że służba policjanta nie jest wyznaczona przez zwykłe godziny pracy. Funkcjonariusz jest zobowiązany do wykonywania obowiązków służbowych przez cały czas konieczny do realizacji

powierzonych mu zadań. Bezpieczeństwo ludzi czy bezpieczeństwo wewnętrzne wymaga ochrony przez cały czas, a zapewnienie tej ochrony spoczywa na funkcjonariuszach Policji w ramach pełnionej służby.

Prawidłowa realizacja obowiązków służbowych i związana z tym możliwość korzystania przez policjantów z ustawowych uprawnień, w tym stosowania chociażby środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, wymaga dysponowania odpowiednią wiedzą i kwalifikacjami zawodowymi niezbędnymi do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym. Dlatego też, zgodnie z art. 34c ust. 1 ustawy, po przyjęciu do służby policjanta kieruje się na szkolenie zawodowe podstawowe, które jest realizowane przez jednostki szkoleniowe Policji. Obowiązujący w formacji system szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego służy do uzyskania odpowiednich kwalifikacji i kompetencji niezbędnych do zajmowania określonych stanowisk służbowych oraz wykonywania zadań i czynności służbowych. Jednocześnie system ten przygotowuje policjantów do pełnienia służby w warunkach wymagających podporządkowania oraz zwiększonej dyspozycyjności. Z powyższych względów, zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 września 2020 r. w sprawie czasu służby policjantów⁴, rozkład czasu służby policjanta skierowanego do Akademii Policji w Szczytnie, szkoły policyjnej lub ośrodka szkolenia Policji jest określony w programie nauczania i regulaminie studiów lub programie szkolenia.

Co do zasady, zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń zawodowych i doskonalenia zawodowego w Policji⁵, szkolenia prowadzi się w systemie stacjonarnym, który polega na realizacji zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczycieli policyjnych i słuchaczy. Stosownie do § 10 ust. 1 powyższego rozporządzenia słuchacze, którzy odbywają szkolenie w systemie stacjonarnym, są kwaterowani przez jednostkę szkoleniową. Z kolei zgodnie z § 20 powyższego rozporządzenia słuchacza obowiązuje rozkład dnia oraz regulamin pobytu w jednostce szkoleniowej ustalony przez kierownika jednostki szkoleniowej. Niewątpliwie należy uznać, że pełnienie służby w systemie skoszarowanym przez słuchaczy w jednostkach szkoleniowych nie jest tożsame z systemem stacjonarnym. System skoszarowany jest bowiem pojęciem szerszym, odnoszącym się do zwiększonego reżimu zdyscyplinowania i podporządkowania z uwagi na zaistnienie okoliczności określonych w przepisach. Natomiast system stacjonarny odnosi się do pełnienia służby przez słuchaczy na terenie jednostki szkoleniowej w ramach prowadzonego szkolenia w miejscu zakwaterowania. Nie oznacza to jednak, że policjanci odbywający szkolenie tylko w systemie stacjonarnym są zwolnieni z jakiegokolwiek obowiązku dyspozycyjności i zdyscyplinowania. Obowiązują ich regulamin pobytu w jednostce szkoleniowej oraz rozkład dnia ustalony w tejże jednostce. Przyjęcie takich rozwiązań zapewnia

⁴ Dz. U. poz. 1574, z późn. zm.

⁵ Dz. U. poz. 2506.

bowiem przede wszystkim właściwe i optymalne funkcjonowanie jednostek szkoleniowych, które z uwagi na swój charakter i wielkość wymagają szczególnej dyscypliny i podporządkowania.

W tym stanie rzeczy konieczność określenia w programach szkolenia czy regulaminach rozwiązań wymagających zwiększonej dyspozycyjności policjanta oraz podporządkowania szczególnej dyscyplinie służbowej obowiązującej w danej jednostce organizacyjnej Policji, z uwagi na fakt przebywania na jej terenie i korzystania z jej obiektów oraz infrastruktury, jako składników ważnych z punktu widzenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, nie powinno być postrzegane w kategoriach łamania prawa swobód obywatelskich.

Niezależnie od powyższego, mając na uwadze spostrzeżenia Pana Rzecznika, Komenda Główna Policji zadeklarowała dokonanie szczegółowej analizy zapisów aktów wewnętrznych obowiązujących w poszczególnych jednostkach szkoleniowych, w kontekście różnic zawartych w regulaminach tych jednostek. Pragnę zapewnić Pana Rzecznika, że po uzyskaniu wyników przedmiotowej analizy oraz informacji o ewentualnie podjętych działaniach, przekażę Panu Rzecznikowi uzupełnienie powyższej odpowiedzi odrębnym pismem.

Z poważaniem

z up. Czesław Mroczek
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)